

Dnro V/9036/2024

29.2.2024

Ohje viranomaiselle tupakointikieltohakemuksen käsittelystä ja siihen liittyvästä valvonnasta

(Osa B)

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Sisällys

Johdanto.....	2
1 Lainsäädäntö	3
2 Tupakointikiellot sekä asuntoyhteisön mahdollisuudet kieltää tupakointi	6
3 Tupakointikieltohakemuksen käsittely kunnassa	6
3.1 Hakemuksen vastaanottaminen.....	7
3.2 Hakemuksen muotoseikoista	7
3.3 Hallintolain mukaisesta kuulemisesta	7
3.4 Hakemuksen käsittely	8
3.5 Asuintiloihin määrättävän tupakointikiellon käsittelyssä huomioitava	9
3.6 Tupakointikieltopäätöksen tiedoksianto	11
3.7 Tupakointikieltopäätöksen täytäntöönpano.....	12
4 Valvonta.....	12
4.1 Asuintiloihin määrätyn tupakointikiellon valvonnasta	12
4.2 Uhkasakko	14
4.3 Kiellon peruuttaminen	14
5 Toimivallan siirto	15
6 Maksut	15

Johdanto

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) antaa tupakkalain (549/2016) 6 §:n perusteella ohjeet tupakkalakia valvoville viranomaisille asuntoyhteisöjä koskevista tupakointikielloista ja -rajoituksista. Tämä ohje korvaa Valviran aikaisemman ohjeen (dnro V/23020/2017, 31.5.2017). Ohjeeseen on muun muassa päivitetty säädösviittauksia, lainsäädännön muutoksia sekä lisätty oikeuskäytäntöä.

ratkaisija Johtaja Jussi Holmalahti

esittelijä Lakimies Reija Kauppi

1 Lainsäädäntö

Tupakkalain 1 §:n mukaan tupakkalain tavoitteena on ihmisille myrkyllisiä aineita sisältävien ja riippuvuutta aiheuttavien tupakkatuotteiden ja muiden nikotiinipitoisten tuotteiden käytön loppuminen.

Tupakkalain 2 §:n 1 momentin 39 kohdan mukaan sisätilalla tarkoitetaan asuin-, oleskelu-, odotus- tai työskentelytilaksi tarkoitettua suljettua tilaa, jossa on katto, lattia ja seinät, sekä tällaiseen käyttöön tarkoitettua tilaa, josta yhden tasopinnan lisäämisellä voidaan muodostaa suljettu tila.

Tupakkalain 2 §:n 1 momentin 42 kohdan mukaan asuntoyhteisöllä tarkoitetaan osakeyhtiötä, johon sovelletaan asunto-osakeyhtiölakia (1599/2009), yhteisöä ja säätiötä, johon sovelletaan asumisoikeusasunnoista annettua lakia (393/2021), asunto-osuuskuntaa, yhteishallinnosta valtion tukemissa vuokrataloissa annetun lain (1169/2022) 2 §:n 1 momentissa tarkoitettua vuokrataloa sekä muuta yhteisöjen omistamaa vuokratalokantaa.

Tupakkalain 73 §:n mukaan, mitä tupakkalain 10 luvussa säädetään tupakoinnista ja tupakansavusta, sovelletaan myös poltettavaksi tarkoitettun kasviperäisen tuotteen polttamiseen ja sähkösavukkeen käyttämiseen sekä niistä syntyviin savuihin, höyryihin ja hiukkasiin.

Tupakkalain 78 §:n 1 momentin mukaan asuntoyhteisön yhteisissä ja yleisissä sisätiloissa ei saa tupakoida. Asuntoyhteisö saa 2 momentin mukaan kieltää tupakoinnin asuntoyhteisön hallitsemisissa yhteisissä ulkotiloissa.

Tupakkalain 79 §:n 1 momentin mukaan asuntoyhteisö voi hakea kunnalta tupakointikiellon määräämistä asuntoyhteisön rakennuksen huoneistoihin kuuluville parvekkeille, huoneistojen käytössä oleviin ulkotiloihin ja huoneistojen sisätiloihin. Hakemuksessa tarkoitettujen tilojen haltijoita on kuultava ennen hakemuksen tekemistä.

Kunnan on 79 §:n 2 momentin mukaan määrättävä tupakointikielto hakemuksessa tarkoitettuihin tiloihin, jos tiloista voi niiden rakenteiden tai muiden olosuhteiden vuoksi muutoin kuin poikkeuksellisesti kulkeutua tupakansavua toiselle parvekkeelle, toiseen huoneistoon kuuluvan ulkotilan oleskelualueelle tai toisen huoneiston sisätiloihin. Tupakointikielto saadaan määrätä asuinhuoneiston asuintilaan vain, jos savun kulkeutumista ei ole mahdollista rakenteiden korjaamisella tai muuttamisella kohtuudella ehkäistä ja asuintilan haltijalle on ennen kiellon määräämistä varattu mahdollisuus ehkäistä

savun kulkeutuminen omilla toimenpiteillään. Asuinhuoneiston asuintilaa koskeva tupakointikielto ei koske sähkösavukkeen käyttämistä.

Kunnan on 79 §:n 3 momentin mukaan peruutettava määräämänsä tupakointikielto asuntoyhteisön hakemuksesta, jos kiellolle ei muuttuneiden olosuhteiden vuoksi ole enää perusteita. Kielto voidaan peruuttaa myös tilan haltijan hakemuksesta, jos asuntoyhteisö ei olennaisesti muuttuneista olosuhteista huolimatta hae kiellon peruuttamista. Tarkempia säännöksiä tupakointikieltoa ja sen peruuttamista koskevan hakemuksen tekemisestä ja asuntoyhteisön toimittaman kuulemisen kirjaamisesta hakemukseen voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Tupakkalain 79 §:n 4 momentin mukaan pykälän 1 momentissa tarkoitettu kuuleminen katsotaan toteutetuksi, jos asuntoyhteisö toimittaa hakemuksessa tarkoitettujen tilojen haltijoille viimeistään kaksi viikkoa ennen päätöksentekoa tiedon ehdotetun hakemuksen perusteista sekä ohjeet huomautusten esittämiseen:

- a) omistusoikeuden perusteella tiloja hallitsevalle siihen postiosoitteeseen, joka on asuntoyhteisön tiedossa, tai siihen sähköpostiosoitteeseen tai muuhun vastaavaan teleosoitteeseen, jonka haltija on ilmoittanut asuntoyhteisölle; sekä
- b) vuokraoikeuden tai muun vastaavan oikeuden perusteella tiloja hallitsevalle rakennuksen yleisesti käytettävälle ilmoitustaululle tai hänen hallitsemaansa huoneistoon.

Valtioneuvoston tupakointitiloista ja tupakointikiellon hakemisesta asuntoyhteisöön (601/2016) antaman asetuksen 4 a §:n (1113/2016) mukaan tupakkalain 79 §:n 1 momentissa tarkoitettussa hakemuksessa on oltava:

- 1) liitteenä asuntoyhteisön päätös, joka osoittaa asuntoyhteisön oikeuden hakemuksen tekemiseen;
- 2) selvitys haetun tupakointikiellon kohteesta jaoteltuna sisätiloihin, parvekkeisiin ja ulkotiloihin;
- 3) hakemuksen kohteena olevien tilojen haltijoiden yhteystiedot, jotka ovat asuntoyhteisön tiedossa sekä tieto asuntoyhteisön tiedossa olevasta, väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston

varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 36 §:ssä tarkoitetusta turvakiellosta; (1335/2019)

- 4) selvitys tilan haltijoiden kuulemisessa käytetyistä menettelyistä sekä kuulemisessa esitetyistä puoltavista ja vastustavista kannanotoista;
- 5) rakenteellinen tai muu selvitys siitä, että 2 kohdassa tarkoitetuista tiloista voi niiden rakenteiden tai muiden olosuhteiden vuoksi muutoin kuin poikkeuksellisesti kulkeutua tupakansavua toiselle parvekkeelle, toiseen huoneistoon kuuluvan ulkotilan oleskelualueelle tai toisen huoneiston sisätiloihin.

Jos hakemus koskee tupakointikiellon määrittämistä asuinhuoneiston asuintilaan, hakemuksessa on lisäksi oltava selvitys siitä, että:

- 1) savun kulkeutumista ei ole mahdollista rakenteiden korjaamisella tai muuttamisella kohtuudella ehkäistä;
- 2) asuintilan haltijalle on varattu mahdollisuus ehkäistä savun kulkeutuminen omilla toimenpiteillään.

Jos asuntoyhteisö saa tiedon hakemuksessa tarkoitetun tilan haltijan vaihtumisesta ennen kuin kunta on tehnyt asiassa päätöksen, asuntoyhteisön on päivitettävä 1 momentin 3 kohdan nojalla annetut tiedot.

Valtioneuvoston tupakointitiloista ja tupakointikiellon hakemisesta asuntoyhteisöön antaman asetuksen 4 b §:n (1113/2016) mukaan tupakointikiellon peruuttamista koskevassa hakemuksessa on:

- 1) yksilöitävä viranomaisen päätös, jota hakemus koskee;
- 2) esitettävä rakenteellinen tai muu selvitys muuttuneista olosuhteista, jotka ovat tehneet kiellon tupakkalain 79 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla tarpeettomaksi.

Jos hakijana on asuntoyhteisö, hakemuksessa on 1 momentissa tarkoitettujen tietojen lisäksi oltava 4 a §:n 1 momentin 1–3 kohdassa tarkoitetut tiedot.

Jos hakijana on tilan haltija, hakemuksessa on 1 momentissa tarkoitettujen tietojen lisäksi oltava 4 a §:n 1 momentin 2–3 kohdassa tarkoitetut tiedot sekä

selvitys siitä, että asuntoyhteisö ei olennaisesti muuttuneista olosuhteista huolimatta ole hakenut tupakointikiellon peruuttamista.

2 Tupakointikiellot sekä asuntoyhteisön mahdollisuudet kieltää tupakointi

Tupakkalaissa kielletään tupakointi asuntoyhteisön yhteisissä ja yleisissä sisätiloissa. Asuntoyhteisön asuinkiinteistöjen yhteisiä ja yleisiä sisätiloja, joissa tupakointi on kielletty, ovat esimerkiksi porraskäytävä, ullakko- ja kellaritilat, kerhotilat sekä yhteinen sauna. Tällaisiin yhteisiin ja yleisiin sisätiloihin ei myöskään saa järjestää tupakointia varten tarkoitettua erillistä huonetta tai muuta tilaa.

Asuntoyhteisö saa lisäksi halutessaan kieltää tupakoinnin asuntoyhteisön hallitsemissa yhteisissä ulkotiloissa. Päätös yhteisten ulkoalueiden tupakointikiellosta tehdään asunto-osakeyhtiölain tai muun asuntoyhteisöön sovellettavan lain mukaisessa järjestyksessä.

Asuntoyhteisön oikeus tupakoinnin kieltämiseen ei ulotu asukkaiden hallinnassa oleviin ulkoalueisiin eikä muihin ulkoalueisiin, jotka eivät ole asuntoyhteisön hallinnassa. Asuntoyhteisö ei siksi voi tupakkalain perusteella kieltää tupakointia esimerkiksi kadulla tai muulla yleisellä alueella, vaikka ulkoa leviäisi tupakansavua rakennuksen porraskäytävään. Asuntoyhteisö voi kuitenkin hakea kunnalta tupakointikiellon määräämistä huoneistoihin kuuluvien parvekkeiden, huoneiston käytössä olevien ulkotilojen sekä huoneistojen sisätilojen osalta. Asuntoyhteisöille on laadittu ohje hakemuksen tekemiseen liittyvistä toimista (osa A, 05.06.2017). Ohje on saatavilla Valviran verkkosivujen lisäksi Isännöintiliiton ja Kiinteistöliiton verkkosivuilla.

3 Tupakointikieltohakemuksen käsittely kunnassa

Asuntoyhteisön päätöksenteon jälkeen tupakointikieltoa koskeva hakemus toimitetaan kuntaan käsiteltäväksi. Hakemuksen käsittelyssä on huomioitava tupakkalain ja sen nojalla annetun asetuksen mukaisten vaatimusten lisäksi muun muassa hallintolaista (434/2003) seuraavat menettelysäännökset (kuten käsittelyn viivytyksettömyys). Kutakin asuntoyhteisöä koskeva hakemus käsitellään tapauskohtaisesti.

3.1 Hakemuksen vastaanottaminen

Tupakkalaki ei edellytä, että hakemuksen vastaanottamisesta ilmoitetaan hakijalle. Asiakirjan lähettäjälle on kuitenkin pyynnöstä annettava todistus asiakirjan kirjaamisesta tai muusta rekisteröinnistä hallintolain 17 §:n 2 momentin mukaisesti.

3.2 Hakemuksen muotoseikoista

Tupakkalain 79 §:n 1 momentin mukaan asuntoyhteisö voi hakea kunnalta tupakointikiellon määräämistä. Kunnan tupakkalakia valvovan viranomaisen on varmistettava, esimerkiksi hakemuksen liitteenä olevasta asuntoyhteisön päätöksestä ja lainvoimaisuustodistuksesta, että hakija on toimivaltainen hakemaan tupakointikieltoa kunnalta. Lainvoimaisuustodistusta ei ole aina tarpeen liittää hakemukseen, kuten jos asuntoyhteisön päätös on tehty kaikkien yhtiön osakkaiden toimesta yksimielisesti tai jos asuntoyhteisön omistajuus on sataprosenttisesti yhdellä omistajalla. Asuntoyhteisön päätöksenteosta ja toimivallasta säädetään kutakin asuntoyhteisöä koskevassa lainsäädännössä erikseen. Asiasta tarkemmin asuntoyhteisöille tarkoitetussa ohjeessa (osa A).

Tupakkalain 79 §:n 1 momentin mukaan hakemuksessa tarkoitettujen tilojen haltijoita on kuultava ennen hakemuksen tekemistä. Tupakkalain 79 §:n 4 momentissa säädetään siitä, milloin kuuleminen katsotaan toteutetuksi. Asuntoyhteisössä toteutettu tupakkalain mukainen kuuleminen on ehdoton prosessiedellytys sille, että hakemus voidaan viranomaisessa aineellisesti käsitellä. Mikäli tupakkalain mukaista kuulemista koskeva prosessi on asuntoyhteisössä tehty tupakkalain säännösten vastaisesti tai jätetty kokonaan tekemättä, ei hakemuksen sisällölliselle käsittelylle ole edellytyksiä. Kunnan tupakkalakia valvova viranomainen ei voi aineellisesti ratkaista asiaa, jos asuntoyhteisö ei ole hakemusta tehdessään noudattanut tupakkalaissa säädettyjä prosessiedellytyksiä. Tämän vuoksi asuntoyhteisöjen on kiinnitettävä huomiota siihen, että tilan haltijoiden kuuleminen toteutetaan tupakkalain säännösten mukaisesti ennen hakemuksen tekemistä ja että tiedot kuulemisesta käytetyistä menettelyistä liitetään hakemukseen.

3.3 Hallintolain mukaisesta kuulemisesta

Asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun (hallintolain 34 §:n 1 momentti). Asian saa hallintolain 34 §:n 2 momentin 5 kohdan perusteella

ratkaista asianosaista kuulematta, jos kuuleminen on ilmeisen tarpeetonta. Kuulematta jättämistä on kuitenkin pidettävä poikkeuksellisenä ja tällaisen ratkaisun tueksi on aiheellista esittää huolelliset perustelut. Tupakkalain hallituksen esityksen (219/2016 vp) mukaan hallinnollisen kuulemismenettelyn osalta voi olla merkitystä sillä, että tilojen haltijat tai osa heistä ovat hyväksyneet tupakointikieltohakemuksen tekemisen.

Oikeuskäytännössä (KHO:2021:39) on katsottu, ettei tupakkalain 79 §:n 1 momentissa asuntoyhteisölle säädetty kuulemisvelvollisuus korvaa viranomaisen hallinnollista kuulemistä viranomaismenettelyssä tupakointikiellosta päätettäessä. Kunnan tupakkalakia valvovan viranomaisen tehtäväksi jää harkinta, milloin asia mahdollisesti voidaan ratkaista asianosaista kuulematta hallintolaissa tarkoitetulla tavalla.

3.4 Hakemuksen käsittely

Kunnan tupakkalakia valvovan viranomaisen on hakemuksesta määrättävä tupakointikielto huoneistoihin kuuluville parvekkeille, huoneistojen käytössä oleviin ulkotiloihin tai huoneistojen sisätiloihin, jos tiloista voi niiden rakenteiden tai muiden olosuhteiden vuoksi muutoin kuin poikkeuksellisesti kulkeutua tupakansavua toiselle parvekkeelle, toiseen huoneistoon kuuluvan ulkotilan oleskelualueelle tai toisen huoneiston sisätiloihin.

Kiellon määrääminen ei edellytä konkreettista tupakointia eli kielto on hakemuksen perusteella määrättävä, mikäli savun kulkeutuminen toisiin tiloihin on mahdollista. Käytännössä on selvää, että esimerkiksi päällekkäisten tai vierekkäisten tilojen osalta savun leviäminen on todennäköistä, jolloin tupakkalain vaatimus siitä, että savua voi muutoin kuin poikkeuksellisesti kulkeutua toisen huoneiston tiloihin, täyttyy.

On hyvä huomata, että kunnalla ei ole asiassa harkintavaltaa, mikäli tupakkalain edellytykset kiellon määräämiselle täyttyvät. Näin ollen tupakointikielto on lähtökohtaisesti määrättävä kaikkiin hakemuksessa mainittuihin tiloihin, mikäli savua voi muutoin kuin poikkeuksellisesti kulkeutua toisen asunnon tiloihin.

Poikkeuksellisuudella tarkoitetaan tässä satunnaista mahdollisuutta sille, että savua voisi kulkeutua edellä mainittuihin tiloihin. Koska kiellon määrääminen ei edellytä konkreettista tupakointia, ei poikkeuksellisuudella tarkoiteta satunnaista savun kulkeutumista tiloihin, vaan satunnaista mahdollisuutta savun kulkeutumiselle tiloihin.

Kieltoa määrättäessä on kiinnitettävä erityistä huomiota sellaisiin tiloihin, jotka poikkeavat tai eroavat jollain tavalla toisista tiloista, joihin tupakointikieltoa on haettu. Esimerkkinä on tilanne, jossa asuntoyhteisö on hakenut kieltoa kaikille asuntoyhteisön 20 parvekkeelle. Asuntoyhteisössä on 18 samankaltaista parvekettä sekä kaksi kattuhuoneistoa, joiden parvekkeet ovat rakennuksen eri puolilla. Esimerkkitilanteessa kattuhuoneistojen parvekkeet poikkeavat muista asuntoyhteisön parvekkeista, ja niiden osalta kiellon määräämisen edellytykset on selvitettävä ja harkittava erikseen.

Kielto määrätään pääsääntöisesti hakemuksen ja siinä olevien liitteiden perusteella. Mikäli edellä mainituista asiakirjoista ei riittävän selvästi käy ilmi, että tupakansavu voi muutoin kuin poikkeuksellisesti levitä muiden asuntojen tiloihin, on asiasta pyydettävä lisäselvitystä tai tarvittaessa todettava tilanne paikan päällä ennen kiellon määräämistä.

3.5 Asuintiloihin määrättävän tupakointikiellon käsittelyssä huomioitava

Tupakkalain mukaan tupakointikielto saadaan määrätä asuinhuoneiston asuintilaan vain, jos savun kulkeutumista ei ole mahdollista rakenteiden korjaamisella tai muuttamisella kohtuudella ehkäistä ja asuintilan haltijalle on ennen kiellon määräämistä varattu mahdollisuus ehkäistä savun kulkeutuminen omilla toimenpiteillään. Oikeuskäytännössä (KHO 2021:162) on katsottu, ettei tupakointikiellon määräämisen edellytykseksi ole säädetty tupakoitsijan henkilökohtaiseen tilanteeseen liittyvää kohtuusharkintaa.

Hallituksen esityksen (HE 15/2016 vp) yksityiskohtaisten perustelujen mukaan asuinhuoneiston asuintilaan tupakointikielto voitaisiin määrätä vain poikkeuksellisesti. Tupakointi saataisiin kieltää asuinhuoneiston asuintiloissa vain, jos savun kulkeutumista ei voida rakenteiden korjaamisella tai muuttamisella kohtuudella ehkäistä ja huoneiston haltijalle on ennen kieltoa varattu mahdollisuus ehkäistä savun kulkeutuminen omilla toimenpiteillään.

Koska asuinhuoneistojen välistä savuhaittaa voidaan yleensä hallita yksinkertaisilla ilmastoinnin säädöillä ja korjauksilla, asuntoyhteisön olisi käytännössä aina selvitettävä jo ennen hakemuksen tekemistä, voidaanko savun kulkeutuminen kohtuukustannuksin estää.

Asuintiloihin määrättävä tupakointikielto tulee todennäköisesti useimmiten esille tilanteessa, jossa tupakansavun leviämistä koskeva ongelma on jo olemassa. Voi kuitenkin olla tilanteita, joissa asuntoyhteisö hakee tupakointikieltoa

asuinhuoneistojen asuintiloihin rakennuksen tiedossa olevien ominaisuuksien vuoksi ennakoivasti, ennen varsinaisen tupakansavuongelman olemassaoloa. Vaikka tupakkalain 79 §:ää on mahdollista soveltaa molemmissa tilanteissa, käytännössä sen soveltaminen tulee edellä todetun mukaisesti pääsääntöisesti kyseeseen yksittäisten asuinhuoneistojen tupakansavuongelmaa koskevassa tilanteessa.

Asuinhuoneistojen sisätiloja koskevassa kieltihakemuksessa on oltava selvitys niistä toimenpiteistä, joita asuntoyhteisö on tehnyt estääkseen savun kulkeutumisen asuntojen välillä. Oikeuskäytännössä (KHO:2023:111) on arvioitu selvitysten riittävyttä tilanteessa, jossa tupakointikieltoa haettiin taloyhtiön kaikkiin asuinhuoneistojen sisätiloihin. Asiassa saadun selvityksen mukaan kysymyksessä olevien rakennusten rakenteissa ei ollut merkityksellistä eroavaisuutta. Vaikka tupakansavun kulkeutumista asuntoihin oli tarkemmin tutkittu joidenkin asuntojen osalta, katsottiin asiaa olleen selvitetyn riittävällä tavalla. Tupakansavun kulkeutumista oli pyritty ehkäisemään ilmanvaihdon säätötoimenpiteillä ja yhden huoneiston rakenteita tiivistämällä, mutta nämä toimenpiteet eivät olleet poistaneet tupakansavun kulkeutumismahdollisuutta. Kyseisessä tapauksessa saatujen selvitysten perusteella myös kustannukset rakenteiden edellyttämistä korjauksista olisivat muodostuneet kohtuuttomiksi.

Selvityksessä on oltava tiedot myös siitä, minkälaiset korjaustoimenpiteet ovat asiassa vielä tarpeen, sekä arvio näiden toimenpiteiden kustannuksista. Käytännössä kohtuukustannuksin voidaan yleensä toteuttaa ilmanvaihdon säätämiseen liittyviä yksinkertaisia toimenpiteitä. Myös asuinhuoneiston rakenneliitosten tiivistämiseen liittyvät toimenpiteet voivat Valviran näkemyksen mukaan olla mahdollisia. Kohtuukustannukset on käytännössä harkittava aina tapauskohtaisesti. Lähtökohtaisesti asuntoyhteisöllä itsellään on yksittäistapauksessa parhaat mahdollisuudet arvioida syntyvien kulujen kohtuullisuutta. Näin ollen kohtuukustannusten harkinnassa asuntoyhteisön esittämälle selvitykselle on annettava merkittävää painoarvoa.

Asuintilan haltijalle on ennen kiellon määräämistä varattava mahdollisuus ehkäistä savun kulkeutuminen muihin asuntoihin omilla toimenpiteillään. Käytännössä on kuitenkin huomioitava, että asuintilan haltijan mahdollisia toimenpiteitä rajoittavat asuntoyhteisöjä koskevien säännösten lisäksi myös huoneiston hallintaperuste (omistus/vuokra). Esimerkiksi asunto-osakeyhtiölain mukaan osakkaalla on hallitsemassaan tilassa laissa tarkemmin säädetty muutostyöoikeus. Asiasta tarkemmin asuntoyhteisöille tarkoitettussa ohjeessa (Osa A). Vuokralaisen toteuttamat muutostyöt vaativat lähtökohtaisesti paitsi vuokranantajan myös taloyhtiön suostumuksen. Mahdollisten muutostöiden

luvanvaraisuuden osalta on tarvittaessa oltava yhteydessä kunnan rakennusvalvontaviranomaiseen.

Asuinhuoneistoin asuintilaa koskevaa tupakointikieltopäätöstä tehtäessä on hyvä huomioida, että kiello ei koske sähkösavukkeen käyttämistä. Lisäksi on hyvä huomioida, että kaikki asuntoyhteisöjen huoneistojen tupakkalain mukaiset sisätilat eivät ole asuinhuoneistojen asuintiloja. Tupakkalain mukaan ainoastaan asuinhuoneistojen asuintiloihin määrättävä kiello edellyttää, ettei savun kulkeutuminen ole mahdollista kohtuudella ehkäistä ja että asuintilan haltijalle on ennen kiellon määrittämistä varattu mahdollisuus ehkäistä savun kulkeutuminen omilla toimenpiteillään. Tätä edellytystä ei ole muihin huoneistojen sisätiloihin määrättävän kiellon osalta.

3.6 Tupakointikieltopäätöksen tiedoksianto

Tupakkalain 79 §:n perusteella määrätty tupakointikiello toimitetaan todisteellisena tiedoksi antona hakijalle (asuntoyhteisölle) sekä asianosaisille (tilan haltijoille). Hallintolain 55 §:n yleistiedoksi antoa voidaan käyttää silloin, kun asiakirja on annettava tiedoksi yli kolmellekymmenelle tiedossa olevalle henkilölle tai kun henkilöiden lukumäärää ei tiedetä.

Hallintolain 62 §:n mukaan yleistiedoksi annossa asiakirja pidetään määrätyn ajan vastaanottajan nähtävillä viranomaisessa. Asiakirjan nähtävillä asettamisesta on ilmoitettava yleisessä tietoverkossa viranomaisen verkkosivuilla ja tarpeen vaatiessa sellaisessa sanomalehdessä, josta vastaanottajan voidaan otaksua parhaiten saavan tiedon. Jos ilmoitusta ei voida tietoliikennehäiriöiden tai muun tähän rinnastettavan syyn vuoksi julkaista viranomaisen verkkosivuilla, asiakirjan nähtävillä asettamisesta on ilmoitettava myös virallisessa lehdessä.

Edellä mainitussa ilmoituksesta on käytävä ilmi, mitä asia koskee sekä maininta siitä, missä ja mihin ajankohtaan saakka asiakirja pidetään nähtävillä. Ilmoituksessa on lisäksi mainittava ajankohta, jona se on julkaistu viranomaisen verkkosivuilla ja todettava, että tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä kyseisestä julkaisemisajankohdasta. Jos ilmoitusta ei ole voitu julkaista viranomaisen verkkosivuilla, ilmoituksessa on todettava tiedoksisaannin tapahtuneen seitsemäntenä päivänä ilmoituksen julkaisemisesta virallisessa lehdessä.

Käytännössä asuntoyhteisöillä on parhaat edellytykset tiedottaa kieltopäätöksestä tilan haltijoita. Viranomaisen velvollisuus tiedottaa

asianosaisia tupakointikieltopäätöksestä ei poistu, vaikka asuntoyhteisö tiedottaisi asiasta käytössään olevilla menetelmillä.

3.7 Tupakointikieltopäätöksen täytäntöönpano

Tupakkalain 108 §:n mukaan tupakkalaissa tarkoitettu hallintoviranomaisen päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta. Tätä pykälää ei kuitenkaan sovelleta 79 §:ää koskevan kieltopäätöksen osalta, vaan asuntoyhteisön kieltopäätöksen täytäntöönpanon edellytyksenä on päätöksen lainvoimaisuus. Näin ollen kieltopäätös on täytäntöön pantavissa vasta, kun asiaa koskeva valitusaike on umpeutunut tai mahdollinen muutoksenhakuasia on lainvoimaisesti ratkaistu.

4 Valvonta

Tupakkalain 8 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan kunta valvoo alueellaan tupakointikieltoja ja -rajoituksia koskevien säännösten noudattamista.

Tupakointikieltojen ja -rajoitusten valvontaa tehdään kunnassa pääsääntöisesti valitusten perusteella. Tupakointikieltojen valvonta asuntoyhteisöissä ei poikkea tästä pääsäännöstä, ja valvonta tapahtuu lähtökohtaisesti valitusten perusteella.

Asuntoyhteisössä tapahtuvaa tupakointikiellon rikkomista koskeva ilmoitus on aiheellista pyytää kirjallisena. Ilmoituksessa on hyvä tuoda esille ne toimenpiteet, jotka asuntoyhteisö on mahdollisesti asiassa jo tehnyt (esimerkiksi tilan haltijalle annetut huomautukset). Valvonta-asian vireille tulosta on informoitava asianosaisia (esimerkiksi asuntoyhteisöä, kiinteistön omistajaa, tilan haltijaa).

Ulkotilojen osalta tupakointikiellon rikkominen voidaan käytännössä todeta ulkoapäin, eli asunnon, asuintilojen tai rakennuksen ulkopuolelta tehdyin näköhavainnoin.

4.1 Asuintiloihin määrätyn tupakointikiellon valvonnasta

Tupakkalain 86 §:n mukaan asunnontarkastukseen, joka liittyy tupakkalain 10 luvussa säädettyihin tupakointikieltoihin ja -rajoituksiin sovelletaan terveysuojelulain (763/1994) 46 §:ää.

Terveysuojelulain 46 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen suorittama tarkastus tai siihen liittyvä muu valvontatoimi voidaan tehdä pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa muutoin kuin tilan haltijan tai omistajan omasta aloitteesta vain, jos se on välttämätön sen selvittämiseksi, aiheutuuko haltijalle tai muulle tilassa oleskelevalle taikka naapurille terveyshaittaa. Pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyn tilan tarkastus asukkaan tahdon vastaisesti voidaan 46 §:n 2 momentin mukaan tehdä vain, jos viranomaisella on perusteltu syy epäillä välittömiä toimia edellyttävää vakavaa terveyshaittaa. Tällöin tarkastuksen tai siihen liittyvän toimen suorittamiseen tulee olla kunnan terveydensuojeluviranomaisen antama kirjallinen määräys.

Koska tahdonvastaisen asunnontarkastuksen edellytyksenä on vakavan terveyshaittakynnyksen ylittyminen, ei tupakkalain 79 §:n nojalla määrätyn tupakointikiellon valvonnassa asunnon tarkastaminen tilan haltijan tahdon vastaisesti tule pääsääntöisesti kyseeseen.

Asuinhuoneiston asuintiloihin määrätyn tupakointikiellon rikkomista koskevan ilmoituksen perusteella tilannetta on aiheellista kartoittaa ensin asuntoyhteisössä esimerkiksi isännöitsijän, kiinteistönomistajan ja mahdollisesti asiasta kärsivän naapurihuoneiston haltijan kanssa. Tehokkain keino ongelman ratkaisuun on aina osapuolien välinen keskustelu asiassa sekä asuntoyhteisön aktiivinen tiedottaminen kunnan määräämästä tupakointikiellosta.

Mikäli alkukartoituksen perusteella vahvistuu epäily siitä, että tupakkalain 79 §:n perusteella määrättyä tupakointikieltoa rikotaan asuinhuoneistossa, asian selvittämiseksi on usein turvauduttava myös hallintolain 6 luvussa tarkoitettuihin keinoihin. Asiasta voi pyrkiä keskustelemaan alustavan tilannekartoituksen yhteydessä myös tupakointikiellon rikkomisesta epäillyn tilan haltijan kanssa. Jos tarkastuksella tehdyt havainnot vahvistavat epäilystä tupakointikiellon rikkomisesta, asuinhuoneisto voidaan asukkaan suostumuksella tarkastaa samassa yhteydessä. Mikäli tilan haltija vastustaa asunnontarkastusta, on viranomaisen hankittava näyttö mahdollisen tupakointikiellon rikkomisesta muilla keinoin, kuten esimerkiksi toteamalla tupakansavua kulkeutuvan kyseisestä asunnosta rappukäytävään tai naapuriasuntoon.

Tupakkalain sääntely ei estä asuntoyhteisöä itse valvomasta kunnan määräämän tupakointikiellon toteutumisesta asukkaiden hallitsemisissa tiloissa, jos menettely on oikeutettua sopimuksen tai muun lainsäädännön perusteella.

Julkisiin sisätiloihin, kuten esimerkiksi liikehuoneistojen sisätiloihin, valvontaa voidaan tehdä normaalien tupakkalailla säädettyjen toimivalta- ja menettelysäännösten mukaisesti.

4.2 Uhkasakko

Jos kunta havaitsee valvontatehtävässään ja alueellaan tupakkalain tai sen nojalla annettujen säännösten vastaista toimintaa tai kunnan itse antaman määräyksen vastaista toimintaa, voi kunta kieltää tällaisen toiminnan tai määrätä toiminnan korjattavaksi tämän lain mukaisesti.

Tupakkalain 105 §:n 1 momentin mukaan kunta voi asettaa tupakkalain säännösten perusteella antamansa kiellon tai määräyksen tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakosta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990). Uhkasakolla pyritään siihen, että päätöksen kohteena oleva henkilö toteuttaa itse jonkin velvoitteen tai noudattaa rajoitusta.

Hakemuksen perusteella asuntoyhteisöön määrättävän tupakointikiellon tehosteeksi ei lähtökohtaisesti aseteta uhkasakkoa heti päätöksenteon yhteydessä. Jos kyse on kuitenkin yksittäisen huoneiston sisätilaan määrättävästä tupakointikiellosta, voi uhkasakon asettamiselle jo tässä vaiheessa olla perusteita.

Ennen kieltopäätöksen tekemistä ja uhkasakon asettamista kunnan on kuultava asianosaista uhkasakkolain 22 §:n mukaisesti. Asianosaiselle on näin ollen varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun. Kuulemisen yhteydessä on ilmoitettava kiellon tehosteeksi asetettavasta uhasta, jotta asianosaisella on mahdollisuus lausua mielipiteensä päätöksen lisäksi myös mahdollisesta päätöstä tehostavasta uhkasakosta.

Tupakointikieltojen noudattamisesta huolehtiminen on ensisijaisesti tilan haltijan tehtävä. Näin ollen mahdollinen kieltopäätös ja sen tehosteeksi asetettava uhkasakko annetaan lähtökohtaisesti sille, joka tosiasiallisesti hallitsee tilaa. Tilan haltijan, esimerkiksi omistajan tai vuokralaisen, tehtävä on huolehtia siitä, että asunnossa oleskelevat noudattavat tupakointikieltoja ja -rajoituksia.

4.3 Kiellon peruuttaminen

Tupakkalain 79 §:n 3 momentin mukaan kunnan on peruutettava määräämänsä tupakointikielto asuntoyhteisön hakemuksesta, jos kiellolle ei muuttuneiden

olosuhteiden vuoksi ole enää perusteita. Kielto voidaan peruuttaa myös tilan haltijan hakemuksesta, jos asuntoyhteisö ei olennaisesti muuttuneista olosuhteista huolimatta hae kiellon peruuttamista.

Tupakointikiellon peruuttamista voi näin ollen hakea paitsi asuntoyhteisö, myös tupakointikiellon alaan kuuluvan tilan haltija. Tupakointikiellon peruutushakemuksessa on oltava lähettäjän nimi sekä riittävät tiedot tupakointikiellon kohteena olevista tiloista sekä tarvittavista yhteystiedoista. Lisäksi hakemuksessa on oltava selvitys niistä muuttuneista olosuhteista, jotka tekevät aiemmin määrätyn tupakointikiellon tarpeettomaksi. Kunnan on tarvittaessa pyydettävä asianosaista täydentämään hakemusta.

Tupakointikieltoa koskevan peruutushakemuksen osalta on huomioitava, että hakemuksen sisältöä koskevat vaatimukset riippuvat siitä, onko peruutushakemuksen tekijänä asuntoyhteisö vai tilan haltija. Jos peruutushakemuksen tekijänä on tilan haltija, on hakemuksessa oltava selvitys myös siitä, että asuntoyhteisö ei olennaisesti muuttuneista olosuhteista huolimatta ole hakenut kiellon peruuttamista.

Tupakkalain 79 §:n perusteella annetun kiellon peruuttamisen edellytyksenä on, että kiellolle ei muuttuneiden olosuhteiden vuoksi ole enää perusteita. Esimerkkinä tällaisesta tilanteesta voidaan mainita sellainen olosuhteiden muutos, jonka seurauksena tupakansavu ei voi enää levitä toisen huoneiston tiloihin.

5 Toimivallan siirto

Tupakkalaki ei estä sitä, että kunta siirtää toimivallan tupakkalain 79 §:n mukaisten päätösten tekemisestä alaiselleen viranhaltijalle. Kuntalain (410/2015) 91 §:n 3 momentin mukaan hallinnollisen pakon käyttämisessä toimivaltaa voidaan siirtää vain toimielimelle. Uhan asettaminen on hallinnollinen pakkokeino. Näin ollen toimivaltaa uhkasakkoa koskevan päätöksen tekemisestä ei voida siirtää yksittäiselle viranhaltijalle.

6 Maksut

Kunta perii hyväksymänsä taksan mukaisen maksun 79 §:ssä tarkoitetun tupakointikieltoa koskevan hakemuksen käsittelystä. Myös tupakointikiellon peruuttamista koskevan hakemuksen käsittelystä peritään maksu. Kunnan on määrättävä maksut siten, että ne vastaavat määrältään enintään suoritteen

tuottamisesta aiheutuvia kokonaiskustannuksia. Hakemuksen käsittely perustuu pääsääntöisesti tuntitaksaan. Maksuun sisältyvät myös kuulemiseen ja päätöksestä ilmoittamiseen liittyvät kustannukset.

Tupakointikieltojen valvonnasta ei peritä erillistä maksua.

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto, Valvira

Ratapihantie 9, 00520 Helsinki
PL 43, 00521 Helsinki
Koskenranta 3, 96100 Rovaniemi

Puhelin 0295 209 111
kirjaamo@valvira.fi
valvira.fi